

Wychowanie do wartości

Wartości stanowią fundament procesu wychowania i podstawę każdego systemu, programu, czy pojedynczego działania wychowawczego. Są czymś niezwykle cennym dla człowieka, będąc zasadniczym elementem potrzeb, mają charakter obiektywny i uniwersalny. Wartością jest to co ważne, warte wysiłku, trwałe przekonanie, że dany sposób postępowania lub cel życiowy jest jednostkowo i społecznie bardziej atrakcyjny niż inne sposoby zachowań i cele życiowe. Wartości to normy i zasady postępowania, które umożliwiają rozwój człowieka oraz osiągnięcie satysfakcji życiowej. Wartości wzmacniają naszą odporność na niepowodzenia życiowe, są podstawą naszych myśli, postaw, zachowań – składają się na spójny system, który pozwala przetrwać człowiekowi i osiągnąć szczęście w życiu osobistym czy zawodowym. Przyjęte przez człowieka wartości określają jego styl życia, stosunek do innych ludzi, pobudzają i kształtują świadomość, stymulują do działania, ukierunkowują i stabilizują rozwój.

Ostatnie dziesięciolecia charakteryzują się występowaniem dynamicznych i różnorodnych zmian polityczno-gospodarczych oraz społeczno-kulturowych, które wywierają istotny wpływ na system wartości współczesnych Polaków i proces wychowania młodego pokolenia. Demokratyczny system polityczno-społeczny, rozwój gospodarki rynkowej, wielokulturowość, pluralizm światopoglądowy, postawy hedonistyczne i podmiotowe traktowanie dzieci – to tylko niektóre cechy współczesnego społeczeństwa.

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej spowodowało zmiany w świadomości Polaków i potrzebę podniesienia poziomu życia, czego dowodem stały się wyjazdy zarobkowe. Chęć bogacenia się, nawet kosztem życia rodzinnego, to zauważalne zjawisko. Obecnie charakterystyczne jest występowanie kontrastów, odmiennych zjawisk, mieszanie dobra i zła, pozytywnych i negatywnych zachowań społecznych, relatywizm moralny. Powoduje to zamęt w systemie wartości, niebezpieczeństwo mylenia prawidłowych i negatywnych zasad oraz norm moralnych – czyli chaos aksjologiczny. Niezależnie od epoki w jakiej żyjemy, wszystkim rodzicom i wychowawcom zależy na tym, aby dzieci wyrosły na mądre, dobre i szczęśliwe osoby. We współczesnym świecie, gdzie praca zawodowa, ogrom obowiązków i tempo życia rodziców wpływa na to, iż mają oni coraz mniej czasu dla dzieci, a tym samym i mniej czasu na okazywanie miłości, ważne jest odpowiedzialne i mądre wychowanie. Nie sposób mówić o procesie wychowania bez udziału wartości. Są one bardzo ważnym elementem budującym sytuację wychowawczą oraz dokonujący się na jej podłożu proces wychowania. Proces rozróżniania wartości, tego co dobre, a co złe jest bardzo długi, ponieważ obejmuje lata od wczesnego dzieciństwa aż po osiągnięcie dorosłości. To w jaki sposób on przebiegnie, zależy w dużej mierze od rodziców, to oni mają istotny wpływ na to, jakie wartości w życiu ich dziecka będą priorytetowe. Małe dzieci nie mają jeszcze ukształtowanego systemu wartości. W zachowaniach, które mogą budzić dezaprobatę rodziców (zabranie zabawki), kierują się nie wartościami, lecz jedynie chęcią poznania otaczającej rzeczywistości. W miarę upływu czasu dzieci w swoim zachowaniu i postępowaniu uczą się uwzględniać, nie tylko własne interesy, ale także potrzeby innych osób. Nieodzownym elementem do prawidłowego funkcjonowania naszych dzieci w społeczeństwie, do kształtowania szacunku dla samego siebie jest przekazywanie takich wartości jak: wolność, bezpieczeństwo, sprawiedliwość, prawda, równość, tolerancja,

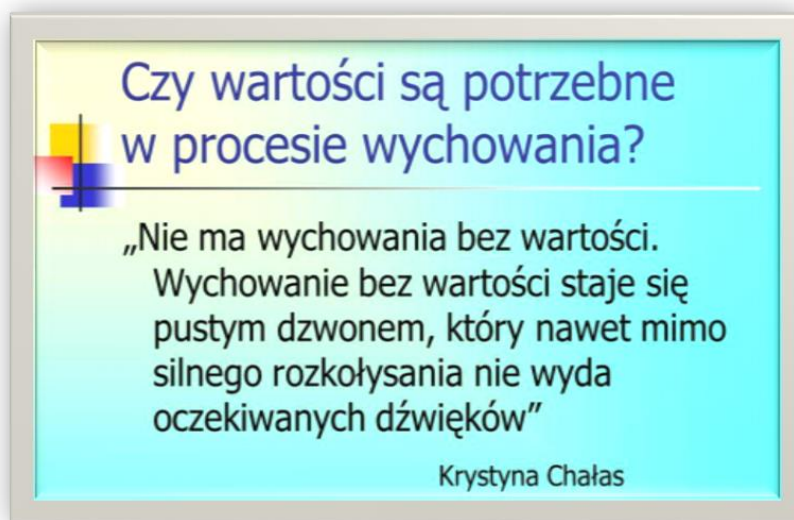
zaufanie, poszanowanie drugiego człowieka. Najskuteczniejszym sposobem przekazywania dzieciom wartości jest własny przykład. Dziecko uczy się przede wszystkim przez naśladowanie. Obserwuje postępowanie mamy i taty, słucha co mówią i patrzy jak reagują w określonych sytuacjach. W wielu rodzinach znikają z procesu wychowania zwroty grzecznościowe, zasady moralne, normy społeczne. Brakuje nauczania do wartości, konsekwencji w egzekwowaniu norm społecznych i zasad postępowania, co stanowi przyczynę agresji i problemów w zachowaniu naszych dzieci. Musimy pamiętać, że wartości przede wszystkim wynosimy z domu rodzinnego, a przedszkole, powinno wspierać i umacniać rodziców w przekazywaniu dzieciom odpowiednich wartości. Dlatego to właśnie rodzice muszą głęboko zastanowić się co jest dla nich ważne i zdecydować, które z wartości chcą przekazać swoim dzieciom, bo to one w przyszłości pomogą im pokonać trudności i dokonać dobrych, wartościowych i odpowiedzialnych wyborów.

„Pomóżmy dzieciom, by każdy z nich stał się tym, kim stać się może”

Janusz Korczak

Dzieci trzeba tak wychowywać, aby podawały sobie ręce, a nie podstawiały nogi
(T. Rybak – psycholog)

Powinniśmy zawsze słuchać małego dziecka, którym niegdyś byliśmy i które wciąż jeszcze w sobie nosimy. Ono dobrze wie, co to są magiczne chwile. I choć często udaje nam się zagłuszyć jego płacz, to jednak nigdy nie zdołamy stłumić jego głosu. P. Coelho

Opracowała – Hanna Drozdowicz